

4. Ємець В. Міжнародні індекси у формуванні іміджу держави. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2022. Випуск 44. С. 179–185.

5. CPI Індекс Сприйняття Корупції – 2023 URL: <https://ti-ukraine.org/research/index-spryjnyattya-koruptsiyi-2023>

6. Rule of Law Index 2024 URL: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/global/2024/Ukraine>

7. The Open Budget Survey (OBS) 2023 URL: <https://internationalbudget.org/sites/default/files/country-surveys-pdfs/2023/open-budget-survey-ukraine-2023-en.pdf>

8. International Property Rights Index Ukraine 2024 URL: – <https://internationalpropertyrightsindex.org/country/ukraine>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-4>

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ФОРМА ДЕМОКРАТИЧНОГО ДЕРЖАВОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ

Дубинський Ігор Юрійович

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри морського та господарського права
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

Маркін Сергій Ігорович

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного та конституційного права
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

Побудова України як правової, демократичної і соціальної держави передбачає вирішення багатьох проблемних питань, які лежать у площині державотворення. У цьому процесі вагоме місце відведено громадянському суспільству, «нормальне функціонування якого гарантується та охороняється системою органів та інститутів держави» [1, с. 29].

Натомість, активна і дієва взаємодія громадянського суспільства та держави, в особі її органів, відбувається шляхом здійснення громадського контролю, як інституту громадянського суспільства.

В умовах сьогодення, коли наша держава незмінним шляхом йде у цивілізований європейський простір, громадський контроль стає однією з форм удосконалення державотворчого процесу, що дає змогу максимально гармонізувати українське законодавство та привести його у відповідність з міжнародними та європейськими стандартами (передусім, у частині захисту прав і свобод людини і громадянина), що апробовані передовими демократичними державами упродовж тривалого часу.

Не останнє місце громадського контролю у державотворенні України, підкреслює А. Полозенко, вказуючи на його природу, що розкривається через взаємодію влади і суспільства. Саме така взаємодія дає змогу, на думку науковця, справляти позитивний вплив на розвиток громадянського суспільства [2, с. 82].

Як зауважує О. Г. Пухкал, «громадський контроль здійснюється за допомогою прямих (безпосереднє волевиявлення громадян) та непрямих (через органи, утворені громадянами) засобів» [3, с. 57]. Під засобами громадського контролю, вчений розуміє, дію чи систему дій, що «використовуються громадянами під час здійснення свого контролю над діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування» [3, с. 57].

Як зауважують, О. М. Макеева та І. О. Коваль, громадський контроль виступає вагомим формою реалізації демократії, адже саме він дозволяє населенню брати безпосередню участь у державному управлінні, у вирішенні державних і суспільних справ, активно впливати на діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування [4, с. 52].

Розглядаючи громадський контроль як чинник демократичного розвитку держави і суспільства, О. С. Пашинський, виокремлює завдання громадського контролю, які на його думку, він виконує у демократичній державі. Вчений вважає, що такі завдання полягають в: «отриманні повної інформації щодо діяльності органів публічної влади; сприянні підвищенню ефективності роботи органів державної влади та місцевого самоврядування; поширенні соціально значущої функції органів публічної влади; підтриманні іміджу органів публічної влади, діяльності та престижу роботи органів публічної влади; забезпеченні прозорого відбору кадрів для органів публічної влади, їх переміщенні, просуванні кар'єрними сходами тощо; підвищенні рівня забезпечення прав і свобод громадян у діяльності органів публічної влади; покращенні якості та порядку надання адміністративних послуг органами публічної влади тощо» [5, с. 498].

Аналізуючи теоретичні, правові та практичні основи громадського контролю за здійсненням державної влади в Україні, З. С. Кравцова,

наголошує на тому, що у значній кількості наукових публікацій, що присвячені проблематиці контролю, про нього йдеться як про функцію державних органів. Натомість, здійснення громадського контролю, як надзвичайно важливого інституту громадянського суспільства, вчена розглядає у площині процесів євроінтеграції нашої держави та наголошує на тому, що за умови запровадження європейських принципів і стандартів взаємодії між інститутами громадянського суспільства та державою, що «формуються крізь призму інтересів громадян, які мають вплив на прийняття рішень органами влади, контролюють та залучаються до здійснення державної політики» [6, с. 93–94], Україна зможе досягти позитивного результату у побудові правової держави та розвитку такого громадянського суспільства, до якого ми прагнемо.

Отож, з огляду на викладене вище, варто погодитись з думкою О. Д. Терещука, що «у сучасних умовах громадський контроль повинен стати запорукою ефективної взаємодії інститутів громадянського суспільства та окремих громадян з органами державної влади» [7, с. 7]. Вважаємо, що цьому сприятиме подальше удосконалення законодавчої основи у сфері здійснення громадського контролю.

Література:

1. Ляшук Р. М., Цукан О. В. Теорія правової держави та специфіка її втілення у сучасному українському суспільстві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 8. С. 28–30.
2. Полозенко А. Громадський контроль в організації виборчого процесу в Україні: конституційно-правовий аналіз. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 7. С. 80–82.
3. Пухкал О. Г. Громадський контроль як важливий чинник демократизації та ефективності державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 14. С. 56–58.
4. Макеєва О. М., Коваль І. О. Інститут громадського контролю: теоретико-правові аспекти. *Юридичний вісник*. 2020. 1 (54). С. 50–56.
5. Пашинський О. С. Громадський контроль як чинник демократичного розвитку держави і суспільства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 11. С. 496–498.
6. Кравцова З. С. Теоретичні, правові та практичні основи громадського контролю за здійсненням державної влади в Україні. С. 89–103.
7. Терещук О. Д. Адміністративно-правові засади громадського контролю за правоохоронною діяльністю в Україні: теорія і практика: монографія. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 460 с.